

Klimaregnskap for Høgskulen på Vestlandet

En gjennomgang av Høgskulen på Vestlandet sitt klimafotavtrykk ved bruk av klimakostmodellen.

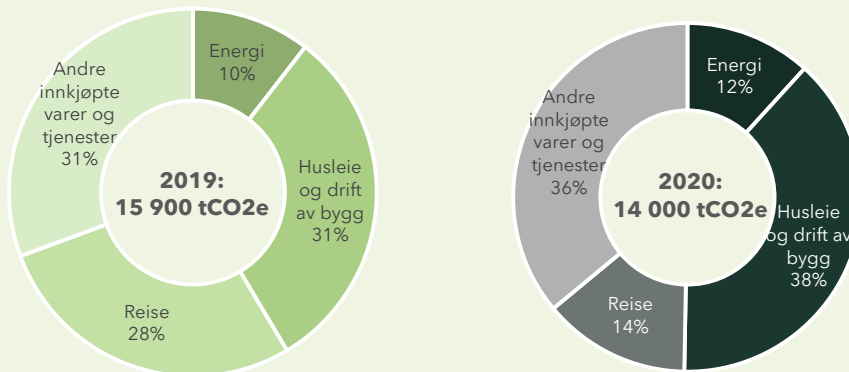

Dokumentinformasjon

Oppdragsgiver: Høgskulen på Vestlandet
 Tittel på rapport: Klimaregnskap for Høgskulen på Vestlandet
 Oppdragsnavn: Klimaregnskap HVL
 Oppdragsnummer: 632811-01
 Utarbeidet av: Tonje Skoglund Hermansen
 Oppdragsleder: Tonje Skoglund Hermansen
 Tilgjengelighet: Åpen

Kort sammendrag

Denne rapporten beskriver metode og resultater fra en gjennomgang av Høgskulen på Vestlandet (HVL) sitt klimaregnskap ved bruk av klimakostmodellen. Klimaregnskapet er fotavtrykksbasert, noe som betyr at alle klimabidrag inkluderes, både direkteutslipp, utslipp bundet i innkjøpt energi og klimagassutslipp som følge av vare- og tjenestekjøp. Utgangspunktet for analysen er regnskap og økonomiske utslippsfaktorer, supplert med fysiske data for noen kategorier. Klimaregnskapet til HVL viser et totalt klimafotavtrykk på 15 900 tonn CO₂e i 2019, og 14 000 tonn CO₂e i 2020, med fordeling på ulike kategorier som vist under.

01	7. mai. 2021	Nytt dokument	TSH	KS-O
Ver	Dato	Beskrivelse	Utarb. av	KS

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Metode	4
3. Resultater	6
3.1. Overordnede resultater	6
3.2. Energi	8
3.3. Husleie og drift av bygg	9
3.4. Reiser	9
4. Diskusjon og oppsummering	11

1. Innledning

FNs klimapanel har konkludert med at klimagassutslipp fra menneskelige aktiviteter - med all sannsynlighet - er hovedårsaken til den observerte temperaturøkningen fra 1951 til i dag. For å unngå store negative konsekvenser er det nødvendig å holde denne temperaturøkningen under 1,5 grader celsius¹. For å nå dette målet viser ulike utslippsscenarioer at klimagassutslipp må være nær null i 2050, og også ha en betydelig nedgang til 2030. Norge har et mål på minst 50 % reduserte klimagassutslipp innen 2030².

Med dette som bakteppe blir det med all tydelighet illustrert den omfattende oppgaven vi står overfor; i løpet av dette tiåret må mennesker, bedrifter, virksomheter og offentlig virksomhet nær halvere sine klimagassutslipp. Dette innebærer et skifte i både teknologi og tankesett. For en virksomhet er ofte et klimaregnskap første steg i et arbeid med å redusere sin klimabelastning. Klimaregnskapet skal hjelpe virksomheten med å få oversikt over alle sine klimabidrag, og på denne måten får man et godt underlag for å vite hvor man bør rette de riktige utslippsreduserende tiltak.

Rapporten er bygd opp med en kort metodebeskrivelse, før resultater fra selve klimaregnskapet presenteres. Til slutt gis det en oppsummering med diskusjon rundt videre arbeid.

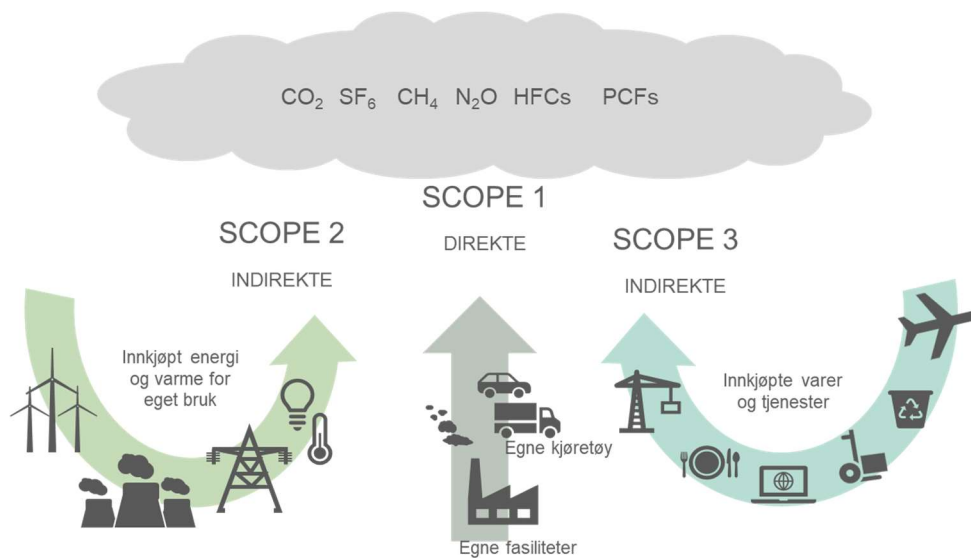
---

¹ <https://www.ipcc.ch/sr15/>

² <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/norge-forsterker-klimamalet-for-2030-til-minst-50-prosent-og-opp-mot-55-prosent/id2689679/>

2. Metode

Klimaregnskapet for Høgskulen på Vestlandet (HVL) er fotavtrykksbasert. Det betyr at man inkluderer alle klimabidrag, både direkteutslipp (scope 1), energi (scope 2), og klimagassutslipp som følge av vare- og tjenestekjøp (scope 3). Analyser av tjenesteytende virksomhet viser at det bør rettes spesielt fokus mot såkalt indirekte utslipp, scope 2 og 3. Dette i motsetning til f.eks. mange industri- og transportvirksomheter der scope 1-bidrag ofte dominerer.

Figur 1 Inndeling av klimaregnskap i scope ihht GHG protokollen³

Til analysen av HVL er klimakostmodellen benyttet. Dette er en modell for beregning av fotavtrykk spesielt tilpasset tjenesteytende sektor der man kan forvente å finne betydelige scope 3-bidrag. Kort oppsummert baserer metoden seg på informasjon om forbruk (i kroner), og fysiske data (bl.a. energibruk og drivstofforbruk), som kombineres med en database som angir hvor mye utslipp som genereres fra ulike innkjøp og aktiviteter.

³ www.ghgprotocol.org

Klimakostmodellen kombinerer to metodikker i sine klimafotavtrykk-beregninger:

- EE-IOA, miljøutvidet kryssløpsmodellering: her oversetter man økonomiske data (NOK matvarer, kontormateriell, IT-utstyr, etc.) til CO₂-ekvivalenter.
- LCA, livsløpsvurdering: her oversetter man fysiske enheter (liter drivstoff, kWh energi, pkm flyreiser) til CO₂-ekvivalenter

Vanlig fremgangsmåte er å benytte LCA på det meste av scope 1- og 2-bidrag, mens EE-IOA vil dekke det brede spekter av scope 3. LCA bør også benyttes på scope 3-bidrag der dette er hensiktsmessig i form av et viktig bidrag og gjennom god tilgjengelighet av data. Passasjerkilometer flyreise gir f.eks. et mer nøyaktig klimabidrag enn NOK benyttet på flyreiser eller reiseutgifter generelt. Styrken til EE-IOA er imidlertid at man på en enkel og effektiv måte får estimert bidrag gjennom bruk av økonomiske data tilgjengelig i regnskapssystem til virksomheter. På denne måten får man inkludert bidrag fra *alle* innkjøp og aktiviteter, og ikke bare for kategoriene der man har fysiske data tilgjengelig. For en mer utfyllende beskrivelse av klimakostmodellen henvises det til metoderapporten for Klimakost⁴.

Underlaget for analysen er:

- HVLs økonomiske regnskap for 2019 og 2020
- Energibruk (strøm og fjernvarme) i kWh for de ulike lokasjonene for 2019 og 2020
- Oversikt over flyreiser bestilt gjennom reisebyrå i 2019 og 2020

---

⁴ <https://www.klimakost.no/About>

3. Resultater

Dette kapitlet oppsummerer resultatene fra klimaregnskapet. I tabellene er utslippene vist i sin helhet, mens det i teksten er rundet av til nærmeste 100 tonn CO₂e.

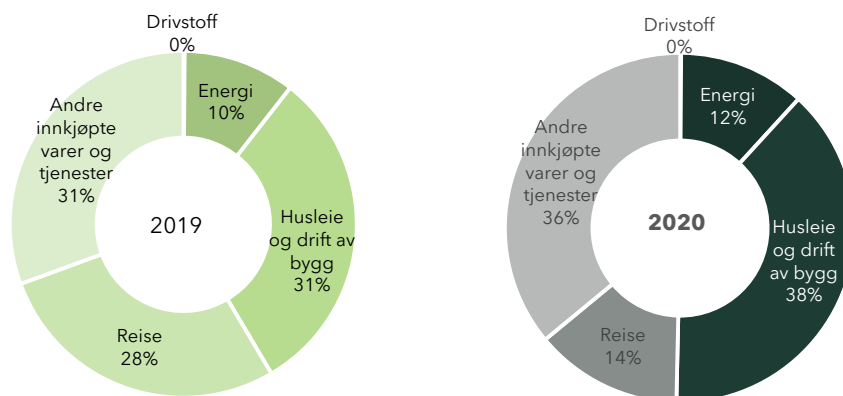
3.1. Overordnede resultater

Det samlede klimafotavtrykket til HVL sin virksomhet er beregnet til 15 900 tonn CO₂e i 2019 og 14 000 tonn CO₂e i 2020. Dette tilsvarer 10,2 tonn CO₂e per årsverk i 2019 og 8,2 tonn CO₂e per årsverk i 2020. Utslipp per registrerte student er hhv 1,7 tonn CO₂e i 2019 og 1,5 tonn CO₂e i 2020. Tabell 1 viser det totale klimaregnskapet og bidrag fra ulike kategorier, mens Figur 2 viser prosentvis fordeling på de ulike bidragene.

Husleie og drift av bygg er kategorien med størst bidrag, og bidrar med 31% av fotavtrykket i 2019 og 38% av fotavtrykket i 2020. Reiser bidrar med 28% i 2019 og 14% i 2020. Utslipp knyttet til innkjøpt energi utgjør 10-12%. De resterende utslippene er en miks av ulike vare- og tjenestekjøp, som utgjør 31% av klimafotavtrykket i 2019 og 36% i 2020.

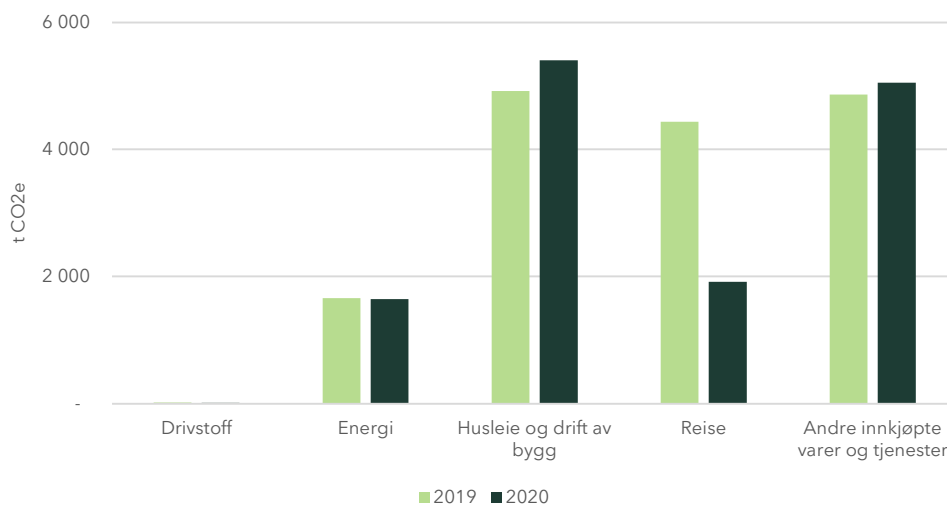
Tabell 1 Totalt klimafotavtrykk for HVL for 2019 og 2020

Scope	Kategori	2019 (t CO ₂ e)	2020 (t CO ₂ e)
Scope 1	Drivstoff	19	12
Scope 2	Energi	1 662	1 645
Scope 3	Husleie og drift av bygg	4 919	5 405
	Reise	4 434	1 917
	Andre innkjøpte varer og tjenester	4 863	5 048
Totalt		15 897	14 027

Figur 2 Klimafotavtrykk fordelt på kategorier for 2019 (venstre) og 2020 (høyre)

Figur 3 viser klimafotavtrykket per kategori. Her ser man en tydelig nedgang i utslipp knyttet til reisevirksomhet, som er mer enn halvert fra 2019 til 2020. Husleie og drift av bygg går noe opp, mens de øvrige kategoriene er relativt like begge årene.

Figur 3 Klimafotavtrykk for 2019 og 2020 per kategori

3.2. Energi

Utslipp knyttet til innkjøpt elektrisitet og varme til eget bruk (scope 2) utgjør ca 10% av det totale klimafotavtrykket til HVL. For beregning av utslipp knyttet til energibruk er det brukt fysiske data (kWh), noe som gir et mer nøyaktig klimabidrag enn NOK benyttet på energikjøp.

Tabellen under viser at bidraget fra innkjøpt strøm er dominerende, mens bidraget fra fjernvarme/-kjøling utgjør under 1%.

Tabell 2 Klimafotavtrykk fra innkjøpt energi og varme i 2019 og 2020

Bidrag	Fotavtrykk 2019 (t CO ₂ e)	Bidrag i %	Fotavtrykk 2020 (t CO ₂ e)	Bidrag i %
Strøm	1 589	10%	1 593	11%
Fjernvarme/-kjøling	72	0,5%	53	0,4%
Energi totalt	1 662	10%	1 645	12%

En parameter som kan ha stor betydning for en virksomhet sitt totale klimafotavtrykk er hvilken utslippsintensitet som legges til grunn i scope 2.

I GHG-protokollen legges det opp til en todelt rapportering av utslipp knyttet til elektrisitetsproduksjon; lokasjonsbasert metode og markedsbasert metode. Lokasjonsbasert metode vil være basert på utslipp knyttet til elektrisitetsproduksjon innenfor et geografisk område gjennom en gitt periode. Dette vil typisk være norsk elektrisitetsmik, som er relativt ren. Den markedsbaserte metoden bruker ulik utslippsfaktor for den delen av innkjøpt elektrisitet som har opprinnelsesgarantier, og den delen som ikke har det. Dersom man kjøper opprinnelsesgarantier for all elektrisitetsbruk, og inkluderer dette i klimaregnskapet, vil klimabidraget fra innkjøpt elektrisitet falle bort, og på den måten vil også fokuset på energioptimeringstiltak reduseres.

En annen tilnærming kan være å bruke marginalbetraktninger når man ser på utslipp knyttet til innkjøpt elektrisitet, for å ta hensyn til hvilken produksjon som kuttes når man reduserer forbruket med 1 kWh. Dette vil gi et langt høyere klimabidrag fra innkjøpt elektrisitet.

I dette klimaregnskapet er det brukt en utslippsfaktor for elektrisitet for nordisk miks, som en mellomting mellom de to metodene. På denne måten viser man at innkjøpt elektrisitet har et klimabidrag, uten at bidraget overestimeres i forhold til andre bidrag.

3.3. Husleie og drift av bygg

Husleie og drift av bygg utgjør det største bidraget til HVLs klimafotavtrykk, både i 2019 og 2020. Tabellen under viser at hoveddelen av bidraget fra husleie og drift av bygg er husleie til Statsbygg, som også er den største posten i det økonomiske regnskapet. Annen leie, driftsavtaler og varer og tjenester ifm drift av bygg bidrar med 1-4% hver. Utslipp knyttet til husleie og drift av bygg skal i prinsippet dekke utslipp fra selve bygningsmassen, altså en «nedbetaling» av historiske utslipp i forbindelse med oppføring av bygget, materialer, vedlikehold osv.

Tabell 3 Klimafotavtrykk fra husleie og drift av bygg i 2019 og 2020

Bidrag	Fotavtrykk 2019 (t CO2e)	Bidrag i %	Fotavtrykk 2020 (t CO2e)	Bidrag i %
Husleie statsbygg	3 337	21%	3 654	26%
Annen leie	839	5%	746	5%
Driftsavtaler	253	2%	281	2%
Varer og tjenester ifm drift av bygg	432	3%	646	5%
Husleie og drift av bygg totalt	4 860	31%	5 326	38%

Bidragene her er beregnet basert på økonomiske data og økonomiske utslippsfaktorer som representerer et gjennomsnitt for sektoren. Det betyr at dersom HVL leier bygg med et lavere klimafotavtrykk enn gjennomsnittet, vil ikke dette reflekteres her.

3.4. Reiser

Utslipp knyttet til reiser utgjør også et betydelig bidrag til HVL sitt klimafotavtrykk, selv om det ble markant redusert i 2020 da reisevirksomheten gikk ned.

Beregningen av utslipp knyttet til reisevirksomhet er todelt. Utslipp fra flyreiser bestilt gjennom reisebyrå er beregnet ut fra personkilometer (pkm) og type distanse, mens det for øvrige reisekostnader er brukt økonomiske data. Tabellen under viser utslippene fra flyreiser bestilt gjennom reisebyrå. Både i 2019 og i 2020 utgjorde utenlandsreiser over tre fjerdedeler av disse utslippene.

Tabell 4 Klimafotavtrykk fra flyreiser bestilt gjennom reisebyrå i 2019 og 2020

Bidrag	Antall reiser 2019	Utslipp 2019 (t CO2e)	Antall reiser 2020	Utslipp 2020 (t CO2e)
Innenlandsreiser	2 899	335	504	51
Europareiser	1 146	331	129	46
Interkontinentale reiser	526	792	50	76
Reiser i utlandet	91	134	32	41
Totalt for flyreiser bestilt gjennom reisebyrå	4 662	1 592	715	214

Det antas at det også bestilles en del flyreiser utenom reisebyrå, og at de øvrige reisekostnadene dermed også inkluderer en andel flyreiser. Det er gjort antakelser på kostnadsfordeling mellom ulike reisebidrag (flyreiser, landtransport og hotellopphold) for hver av kontoene i regnskapet som omhandler reiser. Dette gjelder tjenestereiser for ansatte, og reiser for studenter, der HVL har dekket kostnadene. Tabellen under viser de totale bidragene for klimafotavtrykk fra reisevirksomhet.

Tabell 5 Klimafotavtrykk fra reisevirksomhet i 2019 og 2020

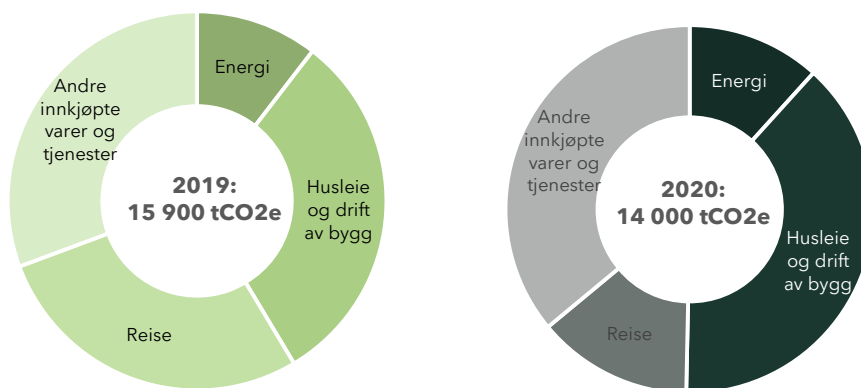
Bidrag	Fotavtrykk 2019 (t CO2e)	Bidrag i %	Fotavtrykk 2020 (t CO2e)	Bidrag i %
Flybilletter bestilt gjennom reisebyrå	1 592	10%	214	2%
Flyreiser bestilt utenom reisebyrå (estimat)	1 804	11%	1 046	7%
Øvrige reisekostnader	1 038	7%	658	5%
Totalt reiser	4 434	28%	1 917	14%

Det er grunn til å tro at det i 2020 ble kostnadsført en del reiser som ikke ble gjennomført, så bidraget fra flyreiser bestilt utenom reisebyrå i 2020 kan dermed være noe overestimert.

4. Diskusjon og oppsummering

Klimaregnskapet til HVL viser et totalt klimafotavtrykk på 15 900 tonn CO₂e i 2019 og 14 000 tonn CO₂e i 2020. Det totale fotavtrykket tilsvarer det årlige klimafotavtrykket til omtrent 1400 personer, eller klimafotavtrykket til kommunal tjenesteproduksjon for en gjennomsnittlig norsk kommune med rundt 15 000 innbyggere.

Klimafotavtrykket består hovedsakelig av scope 3-utslipp, altså indirekte utslipp fra innkjøpte varer og tjenester, hvor det største bidraget kommer fra husleie og drift av bygg (31% i 2019, 38% i 2020). Utslipp knyttet til innkjøpt energi utgjør 10-12% av fotavtrykket⁵. Også reiser har et betydelig klimabidrag som utgjorde 28% av klimafotavtrykket i 2019, men ble redusert til 14% i 2020. Resterende utslipp er en miks av innkjøpte varer og tjenester som til sammen utgjør ca en tredel av klimafotavtrykket.

For å redusere utslipp knyttet til **innkjøpt energi**, vil energistyring og andre energioptimeringstiltak være relevante å vurdere. Energibehovet til byggene vil i stor grad være en funksjon av hvordan byggene er utformet. Det kan være ulik grad av påvirkningsgrad for leide bygg, men her kan man

---

⁵ Basert på utslippsfaktor for nordisk elektrisitmiks. Se avsnitt 3.2 for diskusjon rundt utslippsfaktor for elektrisitet.

også stille krav til utleier og etterspørre detaljert energiinformasjon som et indirekte virkemiddel (alt som blir målt, blir gjort noe med).

En annen viktig strategi for å redusere klimagassutslippene vil være å minimere klimabidraget knyttet til **flyreiser**, og da spesielt lange flyreiser. Her kan man arbeide for å videreføre en del av de endringene som pandemiåret 2020 førte med seg.

En stor del av klimafotavtrykket til HVL er bakt inn i et bredt spekter av varer og tjenester. For å adressere dette må man blant annet begynne å **stille miljøkrav**. Dette kan være ved valg av lokale, kjøp av inventar og utstyr, og også ved innkjøp av konsulent og IT-tjenester. Ved sistnevnte kan det være vanskelig å kvantifisere effekt, men å stille miljø- og klimakrav er ofte en god start til å tydelige adressere for sine leverandører at dette er noe man setter søkelys på. Man kan også jobbe for å redusere innkjøpsvolumet gjennom ombruk, redesign, effektivisering, eller å kjøpe brukt.

I det videre arbeidet anbefales det å gjennomføre en tiltaksanalyse på ulike klimagassreduserende tiltak, for å vurdere hvilke tiltak det er ønskelig å iverksette. I tillegg til årlige klimaregnskap på totalnivå, anbefales det også å utvikle et sett med indikatorer for å fange opp effekten av iverksatte tiltak.

